

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «31» серпня 2017 року
(протокол № 1)

Педагогіка

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини)
(шифр і назва спеціальності)

Бердянськ
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Бердянський державний педагогічний університет.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. пед. наук, доцент Малихін А.О.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “16” червня 2017 року, протокол № 8.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини).

Предметом викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з діяльністю вчителя історії; сутність, зміст педагогіки як науки; методи форми навчання та виховання.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Педагогіка» пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін: «Філософія», «Вступ до спеціальності», «Психологія», «Основи педагогічної майстерності», «Основи наукових досліджень», «Соціологія», «Культурологія», «Сучасні інформаційні технології» та з ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка як наука

Тема 2. Система освіти й виховання в Україні

Змістовий модуль 2. Особливості розвитку особистості

Тема 3. Людина як особистість: фактори її розвитку й формування

Тема 4. Вікові аспекти формування особистості

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи навчання

Тема 5. Теорія навчання

Тема 6. Теоретичні та методологічні основи процесу навчання

Змістовий модуль 4. Організація навчання

як виду пізнавальної діяльності учнів

Тема 7. Закономірності й принципи навчання

Тема 8. Зміст освіти

Змістовий модуль 5. Методи та форми навчання

Тема 9. Методи навчання. Інтерактивні методи навчання

Тема 10. Форми організації освітнього процесу. Нетрадиційні форми навчання. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів

Змістовий модуль 6. Виховання як педагогічне явище

Тема 11-12. Сутність процесу виховання. Закономірності процесу виховання

Змістовий модуль 7. Основні напрями виховання

Тема 13-14. Основні напрями виховання

Змістовий модуль 8. Шляхи виховання учнів у школі

Тема 15-16. Форми виховання. Методи виховання

Змістовий модуль 9. Розвиток особистості в учнівському колективі. Єдність сім'ї та школи у вихованні учнів

Тема 17-18. Розвиток особистості в учнівському колективі. Єдність сім'ї та школи у вихованні учнів

Змістовий модуль 10. Управління та керівництва закладом загальної середньої освіти

Тема 19-20. Наукові основи управління та керівництва закладом загальної середньої освіти

Змістовий модуль 11. Система методичної роботи в закладі загальної середньої освіти

Тема 21-22. Система методичної роботи в закладі загальної середньої освіти

Змістовий модуль 12.

Тема 23. Становлення та розвиток педагогічної діяльності. Педагогічні надбання XIX - XX ст. (К Ушинський, Г. Ващенко), В. Сухомлинський

Тема 24. Сучасні тенденції розвитку педагогіки

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є засвоєння студентами теоретичних знань із загальної педагогіки; формування вмінь моделювати навчально-виховний процес згідно з сучасними вимогами, формування системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

Основними **завданнями** викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є:

- сформувані в студентів цілісне уявлення про педагогіку як науку;
- опанувати сутність, зміст і принципи, методи і форми організації процесу навчання;
- розкрити наукові основи теорії виховання;
- забезпечити розвиток педагогічного мислення студентів, формування вмінь вивчати педагогічні явища та процеси у їх взаємозв'язку з позиції творчого підходу;
- забезпечити розкриття діалектики відповідності і новаторства в розвитку теорії і практики школи, відродження принципів освіти;
- поєднати педагогічне красзнавство з вивченням курсу, що буде сприяти підготовки вчителя як знавця історії пам'яті і охоронця духу народного;
- ознайомити з науковими засадами внутрішкільного керівництва: принципами управління освітою в Україні, поняттями «управління», «керівництво», «менеджмент», видами управлінської діяльності;
- розглянути структуру і функції органів державного управління освітою в Україні, органів громадського самоврядування, управління закладом загальної середньої освіти;
- сформувані уявлення, поняття про особливості організації, функціонування системи середньої загальної освіти: нормативно-правову базу, зміст основних нормативно-правових документів, соціально-правовий статус учителя в Україні, типи ЗЗСО, форми власності;
- ознайомити та практично закріпити зміст і форми шкільної документації, вміння її класифікувати, пояснювати окремі вимоги щодо її ведення;
- розкрити види, форми планування роботи школи та внутрішкільного контролю;
- формувані в студентів розуміння сутності зв'язків між теорією педагогічної науки та практикою педагогічної діяльності;
- формувані дослідницькі уміння студентів, досвід роботи з навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації;
- ознайомити з метою, видами та формами методичної роботи, її значенням для підвищення результативності роботи закладу освіти, атестацією педагогічних працівників;
- розкрити зміст поняття «передовий педагогічний досвід», ознайомлення зі шляхами його вивчення, узагальнення та поширення, виховання зацікавленого ставлення до застосування в навчально-виховному процесі педагогічних інновацій;
- стимулювані майбутніх педагогів до систематичної самостійної навчальної роботи, посилення мотиваційного компоненту, формування самооцінних дій;
- виховувати в майбутніх педагогів відповідальне ставлення до професійного навчання.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя.	ПРН 19. Уміти вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя, володіти прийомами самовдосконалення.
ЗК 4. Здатність працювати в команді.	ПРН 7. Уміти проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, виявляти булінг

	серед учнів та протидіяти йому, організувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.
ФК 2. Здатність до здійснення мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).	ПРН 3. Знати та розуміти особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовувати диференціацію навчання, організувати освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.
ФК 4. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів.	ПРН 6. Володіти формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.
ФК 5. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.	ПРН 5. Добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка як наука

Виникнення і становлення педагогічної професії. Роль учителя у суспільному розвитку. Функції педагога: навчальна, виховна, розвиваюча, адаптивна, гуманістична. Видатні вчителі минулого та сьогодення. Специфіка педагогічної діяльності. Компоненти педагогічної діяльності: пізнавальний, ціннісно-орієнтаційний, операційно-інструментальний, комунікативний, фізичний, естетичний. Види педагогічної діяльності: виховна, навчальна, діагностична, проєктувальна, організаторська, прогностична, інформаційна, стимулююча, оцінно-контрольна, аналітична. Групи педагогічних завдань: аналітико-рефлексивні; конструктивно-прогностичні; організаційно-діяльнісні; оцінно-інформаційні; корекційно-регулюючі. Компоненти практичної педагогічної діяльності: гностичний, проєктувальний, конструктивний, організаторський, комунікативний.

Тема 2. Система освіти й виховання в Україні

Освіта як основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства. Мета освіти. Засади, на яких ґрунтується освіта в Україні: гуманізм, демократія, національна свідомість, взаємоповага між націями і народами. Система освіти в Україні: освітні заклади; наукові, науково-методичні і методичні установи, науково-виробничі підприємства, державні й місцеві органи управління освітою та самоврядування в галузі освіти.

Змістовий модуль 2. Особливості розвитку особистості

Тема 3. Людина як особистість: фактори її розвитку й формування

Поняття розвитку і формування особистості. Виховання як провідний фактор розвитку і формування особистості. Роль спадковості і середовища в розвитку і формуванні особистості. Русійні сили і закономірності розвитку особистості. Роль діяльності і спілкування в розвитку і формуванні особистості.

Тема 4. Вікові аспекти формування особистості

Періодизація розвитку особистості. Віковий період, вікова криза, віковий етап. Сензитивний період розвитку. Розвиток психіки та пізнавальної діяльності.

Процес розвитку і формування особистості. Спадковість і розвиток. Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Розвиток і виховання.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи навчання

Тема 5. Теорія навчання

Сутність педагогічного процесу. Взаємозв'язок виховання, навчання, розвитку, освіти з умовами, формами, методами їх здійснення. Закономірності та рушійні сили педагогічного процесу. Закономірності між: навчанням, вихованням і соціальним середовищем; завданнями та рівнем розвитку колективу; завданням, змістом, формами і методами педагогічного процесу; навчанням, вихованням і розвитком особистості; навчанням, вихованням і залученням особистості до різних видів діяльності; наслідками навчання, виховання й активністю особистості; навчанням, вихованням і спілкуванням особистості; можливостями особистості та характером педагогічного впливу; чуттєвим сприйманням, логічним осмисленням та його практичним застосуванням. Структурні компоненти педагогічного процесу: цільовий, змістовий, операційно-діяльнісний, результативний. Етапи педагогічного процесу.

Тема 6. Теоретичні та методологічні основи процесу навчання

Сутність навчання, його методологічна основа. Рушійні сили освітнього процесу. Протиріччя освітнього процесу: між засвоєними знаннями і новими фактами; науковими знаннями і життєвим досвідом; між методикою навчання і розумінням навчальної інформації; між прийнятими учнями пізнавальними і практичними завданнями, що висувуються ходом навчання, і наявним рівнем знань, умінь і навичок учня, рівнем його розумового розвитку. Функції навчання (освітня, виховна, розвивальна). Логіка освітнього процесу (постановка мети і завдань; сприймання навчального матеріалу (чуттєве, чуттєво-образне, раціональне); осмислення (розуміння об'єктів вивчення); закріплення (запам'ятовування); застосування на практиці (репродуктивне, реконструктивне, творче). Структура освітнього процесу: цільовий, мотиваційний, змістово-операційний, контрольно-регулюючий, оцінно-результативний компоненти.

Змістовий модуль 4. Організація навчання як виду пізнавальної діяльності учнів

Тема 7. Закономірності й принципи навчання

Закономірності освітнього процесу (за І. Підласим). Зовнішні закономірності (загальні та конкретні). Загальні закономірності навчання (закономірності мети навчання – залежність навчання від потреб суспільства, розвитку педагогічної науки і практики; змісту навчання – мети, цілей навчання, вікових можливостей учнів, матеріально-технічної бази закладу освіти; якості навчання; управління навчання; методів навчання; стимулювання навчання). Конкретні закономірності (дидактичні, гносеологічні, психологічні, кібернетичні, соціологічні, організаційні). Внутрішні закономірності (залежність розвитку навчання від: пізнавальних і практичних завдань, рівня сформованості знань, умінь і навичок; взаємодії вчителя і учня; активності учня; структури й послідовності навчальних завдань тощо). Поняття про правила та принципи навчання. Класифікація принципів навчання. Змістова характеристика основних принципів навчання.

Тема 8. Зміст освіти

Сутність і завдання змісту освіти. Теорії матеріальної й формальної освіти. Види освіти (загальна, політехнічна, професійна). Критерії відбору змісту освіти: врахування вимог суспільства, відповідність сучасному рівню розвитку науки, загальним цілям сучасної освіти в усіх елементах та рівнях; єдність змістової та процесуальної сторін навчання; структурної єдності змісту освіти на різних рівнях її формування від загальних до більш конкретних цілей, гуманітаризації освіти. Принципи: гуманізму, науковості, історизму, систематичності, зв'язок з життям, природовідповідності, доступності. Змістові принципи навчання: громадськості, науковості, фундаментальності та прикладної спрямованості.

Змістовий модуль 5. Методи та форми навчання

Тема 9. Методи навчання. Інтерактивні методи навчання

Методи навчання та їх класифікація. Методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Засоби навчання. Використання комп'ютерної техніки в навчанні. Вибір методів навчання.

Тема 10. Форми організації освітнього процесу. Нетрадиційні форми навчання. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів

Види навчання. Поняття про форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання. Підготовка вчителя до уроку. Позаурочні форми навчання. Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній школі. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю. Суть і основні види контролю успішності учнів. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Зарубіжна практика контролю успішності учнів.

Змістовий модуль 6. Виховання як педагогічне явище

Тема 11-12. Сутність процесу виховання. Закономірності процесу виховання

Виховання (широкий соціальний аспект, вузький соціальний аспект, широкий педагогічний аспект, вузький педагогічний аспект). Процес виховання, його специфіка. Ідеали виховання. Загальнолюдські цінності як основа ідеалів виховання. Цінності сучасної молоді. Цінності і мета виховання. Завдання виховання у сучасному суспільстві. Виховання як соціалізація. Фактори соціалізації (макро-, мезо-, мікрофактори). Суспільна спрямованість виховання. Зміст виховання: мета, завдання, змістові компоненти. Критерії вихованості особистості. Концепції виховання (прагматизм, неопозитивізм, екзистенціалізм, неотомізм, біхевіоризм, необіхевіоризм тощо).

Змістовий модуль 7. Основні напрями виховання

Тема 13-14. Основні напрями виховання

Виховання як спеціально організована діяльність щодо досягнення мети освіти. Концепція виховання дітей та молоді. Концепція національного виховання студентської молоді. Сутність особистості в гуманістичній концепції виховання. Напрями, типи і види виховання. Розумове виховання: завдання, шляхи, засоби, методи; види мислення. Формування наукового світогляду. Моральне виховання: завдання, зміст, шляхи, засоби. Виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності, національної гідності та менталітету, дисциплінованості. Патріотичне виховання. Інтернаціональне виховання. Статеве виховання. Екологічне виховання. Правове виховання. Виховання несприйнятливості до наркогенних речовин. Трудове виховання. Завдання, принципи, шляхи, засоби, методи трудового виховання. Професійна орієнтація молоді. Естетичне виховання: місце, роль, зміст, шляхи, засоби і форми. Фізичне виховання: суть, напрями, засоби, форми. Здоров'я людини – запорука її життєвого успіху.

Змістовий модуль 8. Шляхи виховання учнів у школі

Тема 15-16. Форми виховання. Методи виховання

Основні закономірності виховання. Загальні закономірності виховного процесу (виховні взаємовідносини, відповідність меті та організації діяльності, відповідність соціальної практики та характеру / змісту виховного впливу на вихованців, сукупна дія об'єктивних та суб'єктивних чинників, інтенсивність виховання та самовиховання; активність учасників у педагогічній взаємодії, ефективність супутніх процесів, якість виховного впливу, інтенсивність впливу на «внутрішню сферу» вихованця, узгодження педагогічного впливу з вихованістю, інтенсивність та якість відносин між вихованцями). Компоненти і рушійні сили, мотиви виховання. Етапи виховання. Управління вихованням. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми. Перевиховання: суть, функції, етапи, принципи. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності виховання. Принципи виховання, їх характеристика.

Змістовий модуль 9. Розвиток особистості в учнівському колективі.

Єдність сім'ї та школи у вихованні учнів

Тема 17-18. Розвиток особистості в учнівському колективі. Єдність сім'ї та школи у вихованні учнів

Поняття колективу: суть, ознаки, функції, структура. Шляхи згуртування колективу. Органи учнівського самоврядування. Виховний вплив колективу. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості. Завдання, зміст і методика виховання дітей в сім'ї. Шляхи підвищення педагогічних знань батьків. Види й методи роботи з батьками учнів. Залучення громадськості до виховання дітей. Церква і виховання підростаючого покоління. Дитячі та юнацькі організації.

Змістовий модуль 10. Управління та керівництва закладом загальної середньої освіти

Тема 19-20. Наукові основи управління та керівництва закладом загальної середньої освіти

Планування роботи ЗЗСО як система науково обґрунтованих завдань, змісту, методів, форм і засобів; реальність та оптимальність передбачуваних заходів, забезпечення рівномірного ритму роботи; соціальної детермінації. Вимоги до планування: чіткість, зрозумілість, педагогічна доцільність, єдине спрямування, організаційна, концептуальна єдність заходів у досягненні сформульованих цілей. Типологія планування: перспективне, річне, поточне, облік. Особливості внутрішкільного контролю: види, форми, методи. Критерії оцінювання управлінської діяльності директора школи. Інспектування закладу загальної середньої освіти. Критерії оцінювання діяльності ЗЗСО.

Змістовий модуль 11. Система методичної роботи в закладі загальної середньої освіти

Тема 21-22. Система методичної роботи в закладі загальної середньої освіти

Сутність понять «управління», «соціальне управління», «керівництво», «педагогічний менеджмент». Управління системою освіти України. Органи освіти, їх функції, структура. Органи громадського самоврядування в освіті: загальні збори (конференція) колективу ЗЗСО; районна, міська, обласна конференції педагогічних працівників, з'їзд працівників освіти. Принципи управління системою освіти.

Змістовий модуль 12.

Тема 23. Становлення та розвиток педагогічної діяльності. Педагогічні надбання XIX - XX ст. (К Ушинський, Г. Ващенко), В. Сухомлинський

Педагогіка Давнього світу. Педагогічні ідеї середньовічної Європи. Педагогічна думка в епоху Відродження. Становлення і розвиток зарубіжної педагогічної науки (XVII-XIX ст.). Історія української школи і педагогіки.

Тема 24. Сучасні тенденції розвитку педагогіки

Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду. Впровадження досягнень педагогічної науки в шкільну практику. Поняття передового педагогічного досвіду. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду. Втілення досягнень педагогічної науки в шкільну практику. Наукова організація педагогічної праці.

3. Рекомендована література

Базова

1. Барбашова І. А. Дидактика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ірина Анатоліївна Барбашова. – [2-ге вид., випр., доп.]. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. – 228 с.
2. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ірина Анатоліївна Барбашова. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. – 126 с.
3. Вишневський О. І. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / О. І. Вишневський, О. М. Кебрій, М. М. Чепіль; за ред. О. І. Вишневського. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268 с.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посібник / Н. П. Волкова. – К.: Академія, 2000. – 576 с.
5. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К.: Вища шк., 1995. – 237 с.
6. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навчальний посібник / О.Б. Голік. – Донецьк: вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. – 242 с.
7. Зайченко І. В. Педагогіка: навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закладів / І. В. Зайченко. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
8. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.
9. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва: навч. посібник / М. Д. Касьяненко. – К.: Вища шк., 1993. – 320 с.
10. Кондрашова Л.В. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб./ Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лаврешина. – К.: Знання, 2006. – 252 с.
11. Косенко Ю. Загальна педагогіка: навч. посіб. / Ю.М.Косенко. – Маріуполь: ТОВ „Друкарня „Новий світ”, 2008. – 280 с.
12. Кузьмінський, А.І.Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб./ А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.:Знання, 2006. – 311 с.
13. Любар, О. О. Історія української педагогіки / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К.: Знання, 2006. – 447 с.
14. Мойсеюк, Н. Є. Педагогіка / Н. Є.Мойсеюк. – К., 2001. – 608 с.
15. Мазоха, Д.С. Педагогіка / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 232 с.
16. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2006. – 700 с.
17. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 194 с.
18. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 3-є, перероблене і доповнене / За заг. ред.О.А.Дубасенюк. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. Практикум з педагогіки : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [за заг. ред. О. А. Дубасенюк]. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
19. Управління навчальним закладом: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С.Г. Немченко, О.Б. Голік, О.А. Кривильова, О.В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 516 с.
20. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник для студ. вищих пед. закладів освіти / М. М. Фіцула. – К.: Вид. центр „Академія”, 2000. – 554 с.
21. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Василь Васильович Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

Допоміжна

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн. / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – Кн. 1 : Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – 278 с
2. Бобеляк Н.Є. Модель внутрішньошкільного моніторингу як інноваційний підхід до управління якістю освіти в загальноосвітньому закладі [Текст] / Н.Є. Бобеляк // Виховна робота в школі. – 2016. – № 12. – С. 14–18.
3. Берзіна О. О. Особливості сучасного уроку [Текст] / О.О.Берзіна // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 4.– С. 22–24.
4. Боришевський М.Й. Гуманізм педагогічної системи В.О.Сухомлинського / М.Й.Боришевський // Початкова школа. – 1995. – № 10 – 11. – С.4 – 6.
5. Валентий Л.І. Превентивна освіта та соціальна політика [Текст] / Л.І. Валентий // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 12. – С. 2–8.
6. Ващенко Г. Виховний ідеал : підруч. [для педагогів, виховників, молоді і батьків] / Григорій Ващенко. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – 191 с.
7. Вора Т. Коли ми насправді навчаємось? [Текст] / Танмей Вора // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 26–27.
8. Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://vnz.org.ua/dokumenty/spysok/4487-nakaz-ministerstva-1176-vid-14082013>
9. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
10. Джурін Д. Нестримне бажання вчитися [Текст] / Девід Джурін // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 4.– С. 25–27.
11. Дмитренко Г. Стратегія розвитку системи освіти в контексті формування громадянського суспільства в Україні / Г. Дмитренко // Рідна школа. – 2006. – № 5. – С. 7–11.
12. Довга Т.Г. Організація роботи школи молодого вчителя [Текст] / Т.Г.Довга // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 4.– С. 9–12.
13. Загорюлько Г.О. Практика медіаграмотності : міжнародний досвід та українські перспективи [Текст] / Г.О.Загорюлько // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 18–20.
14. Здоренко Є.М. Педагогічна рада – аукціон «Удосконалення процесу виховання шляхом вибору ефективних форм виховної роботи» [Текст] / Є.М.Здоренко // Виховна робота в школі.– 2016.– № 4.– С. 37–43.
15. Енциклопедія освіти / [Бех І. Д., Бібік Н. М., Биков В. Ю. та ін.]; гол. ред. В. Г. Кремень. – К : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
16. Киях З.М. Сучасний зміст професійної освіти : (формуємо компетентності студентів) [Текст] / З.М.Киях, С.Ю.Соколовська // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 10–13.
17. Куришко Д. Шкільна реформа: без нормативів на фізкультурі і читання на швидкість [Текст] Діана Куришко // Журавлик. – 2016. – № 10 (жовт.). – С. 13.
18. Куц Т.В. Майстерня креативності [Текст] / Т.В.Куц // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 4.– С. 30–33; № 5.– С. 31–33.
19. Ленг Дж.М. Перші п'ять хвилин уроку [Текст] / перекл. та літературна обр. Н.В.Третьякової // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 3.– С. 32–35.
20. Любицький Т.Г. Співпраця навчальних закладів і дитячих організацій [Текст] / Т.Г. Любицький // Виховна робота в школі. – 2016. – № 12. – С. 29–32.
21. Мікін М.М. Техніки викладання, центровані на учнях [Текст] / перекл. та літературна обр. Н.В.Третьякової // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 3.– С. 44–45.
22. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Ярмаченка]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
23. Положення про загальноосвітній навчальний заклад. Постанова КМ України від 14.06.2000 № 946 // Інформ. зб. МОН України. – 2001. – № 6. – С. 3–20.
24. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996 р. № 1074 // Інформ. зб. МОН України. – 1994. – № 7. – С. 3–12.

25. Програма ЄС в галузі освіти, підготовки, молоді та спорту : можливості для України [Текст] // Шкільна бібліотека.– 2016.– № 3.– С. 17–21.
26. Садкіна В.І. Ідеальний учитель... по-нашому [Текст] / В.І. Садкіна // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 12. – С. 29–31.
27. Садкіна В.І. Компетентності – обговорюємо, тлумачимо, звикаємо до нових підходів... [Текст] / В.І. Садкіна // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 10. – С. 2–5.
28. «Світ кмітливості» та глобальні компетенції [Текст] / перекл. та літературна обр. Н.В.Третьякової// Педагогічна майстерня.– 2016.– № 3.– С. 36–40.
29. Світ нових можливостей [Текст] // Шкільна бібліотека.– 2016.– № 3.– С. 16.
30. Сєдова Т.Д. Соціалізація шкільного середовища – запорука мобільного входження особистості в інформаційне та культурне соціальне оточення [Текст] / Т.Д.Сєдова, І.В.Чепіга, Л.П.Ампілогова // Виховна робота в школі.– 2016.– № 4.– С. 2–8.
31. Станьте «Шкільним радником», або «Агентом змін» для нової української школи [Текст] // Виховна робота в школі. – 2016. – № 10. – С. 54–55.
32. Сушко А. School Angels на EdCamp Ukraine : (нова освітня ініціатива успішних і небайдужих) [Текст] / А.Сушко // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 22–25.
33. Третьякова Н.В. Ідеальний учитель... «по-їхньому» [Текст] / перекл. та літератур. обр. Н.В. Третьякової // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 12. – С. 32–33.
34. Третьякова Н.В. У вашому кабінеті віз їде попереду коня? [Текст] / Н.В.Третьякова // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 28–30.
35. Трубочаніна О.М. Формування професійної компетентності вчителя через оздоровчу функцію освіти [Текст] : [сценарії семінарів-практикумів] / О.М. Трубочаніна // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 10. – С. 8–13.
36. Центри європейської інформації в Україні [Текст] // Шкільна бібліотека.– 2016.– № 4.– С. 18–19.
37. Цьома Л.О. Інновації у виховній роботі [Текст] / Л.О. Цьома // Позакласний час. – 2016. – № 10. – С. 45–50.
38. Юдіна М.В. Учись учитися : цікаві завдання [Текст] / М.В.Юдіна // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 3.– С. 41–43.
39. Юдіна М.В. Школа плюс : (зручні учительські комунікації) [Текст] / М.В.Юдіна // Педагогічна майстерня.– 2016.– № 5.– С. 14–17.

Інформаційні ресурси

1. Сайт бібліотеки БДПУ
2. Медіатека 56 308
3. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: закон України від 2014 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс]: закон України від 13.05.1999 р. № 651-XIV (ред. від 28.12.2007 р.). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
5. Про освіту від 5.09.2017 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/> Про освіту від 5.09.2017 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
6. Національна доктрина розвитку освіти України (2002): указ Президента України від 17 квітня 2002 року №347/2002 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kraina.org.ua>
7. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.

Методи навчання : Словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, навчальна дискусія); наочні (спостереження, ілюстрування, опорний мультимедіаконспект, навчальні фільми); практичні (вправи, розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

4. Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики успішності навчання – поточне тестування.